

DOKUMENTACIJA

MEĐUNARODNI SUSTAV ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU ZBOG ONEČIŠĆENJA ULJEM IZ 1992.

PREDGOVOR

Međunarodni sustav građanske odgovornosti za onečišćenje mora uljem reguliran je Međunarodnom konvencijom o građanskoj odgovornosti za štetu zbog onečišćenja uljem iz 1969. (*Konvencija o odgovornosti iz 1969.*), te Međunarodnom konvencijom o osnivanju međunarodnog fonda za naknadu štetu zbog onečišćenja uljem iz 1971. (*Konvencija o fondu iz 1971.*).

Konvencija o odgovornosti iz 1969. koja je stupila na snagu u lipnju 1975., regulira odgovornost brodovlasnika za štetu zbog onečišćenja mora uljem. Konvencija uvodi objektivnu (kauzalnu odgovornost), uz utvrđene mogućnosti oslobađanja od odgovornosti.

Brodovlasnik može ograničiti svoju odgovornost na ukupnu svotu od 2000 franaka (133 SDR) po toni i događaju, uz maksimalnu granicu od 210 milijuna franaka (14 milijuna SDR) po događaju. Pravo na ograničenje odgovornosti brodovlasnik gubi u slučaju kada je nezgoda rezultat njegove osobne krivnje ili propusta.

Konvencija propisuje obvezno osiguranje odgovornosti za vlasnike brodova koji prevoze više od 2000 tona ulja u rasutom stanju, uz mogućnost izravne tužbe prema osiguratelju.

Konvencija o fondu iz 1971. koja je stupila je na snagu u listopadu 1978. godine, predstavlja dopunu Konvenciji o odgovornosti iz 1969. godine. Konvencijom o fondu iz 1971. osniva se posebno tijelo pod nazivom Međunarodni fond za naknadu štete zbog onečišćenja uljem (Fond). Zadatak je Fonda da nadoknadi štetu, odnosno da nadopuni naknadu štete žrtvama onečišćenja kada prema Konvenciji o odgovornosti iz 1969. ne mogu postići potpunu naknadu. Uz to, Fond jednim dijelom rasterećuje brodovlasnike glede dodatnih financijskih tereta koja im se nameću Konvencijom o odgovornosti iz 1969.

Potrebna financijska sredstva Fond prikuplja iz doprinosa koje glede pojedine države ugovarateljice uplaćuje svaka osoba koja u tijeku kalendarske godine zaprimi više od 150.000 tona nafte koja podliježe doprinosu (sirova

nafta i loživo ulje), a dopremljena je morskim putem do luke ili prihvatnih uređaja na teritoriju države ugovarateljice.

Ukupna svota naknade štete koju Fond isplaćuje na temelju Konvencije o fondu iz 1971. jest 900 milijuna franaka po događaju (60 milijuna SDR), uključujući i svotu koju je na temelju Konvencije o odgovornosti iz 1969. platio brodovlasnik ili njegov osiguratelj.

Međunarodni sustav odgovornosti za onečišćenje mora uljem reguliran Konvencijom o odgovornosti iz 1969. i Konvencijom o fondu iz 1971. prvu izmjenu doživio je usvajanjem Protokola iz 1976.

Protokoli iz 1976. o izmjeni Konvencije o odgovornosti iz 1969. i Konvencije o fondu iz 1971. umjesto zlatnog franka uvodi obračunsku jedinicu "Posebno pravo vučenja".

Protokol iz 1976. godine na Konvenciju o odgovornosti iz 1969. stupio je na snagu u travnja 1981. godine, a Protokol iz 1976. godine na Konvenciju o fondu iz 1971. u studenome 1994. godine.

Sa svrhom da se otklone uočeni nedostaci, koji su se pokazali tijekom nekoliko godina primjene postojećeg međunarodnog sustava odgovornosti i naknade štete 1984. godine usvojeni su novi protokoli na Konvenciju iz 1969. i Konvenciju o fondu iz 1971.

Protokoli iz 1984. donosi niz sadržajnih novina u odnosu na tekst Konvencije o odgovornosti iz 1969. i Konvencije o fondu iz 1971. U prvome redu, proširuju područje primjene konvencija i povisuju iznose odgovornosti. Međutim, uvjeti za stupanje na snagu navedenih protokola nisu se ispunili tijekom narednih nekoliko godina, pa Protokoli iz 1984. nisu stupili na snagu.

Na Diplomatskoj konferenciji održanoj u Londonu u studenome 1992. godine prihvaćeni su novi Protokoli iz 1992. o izmjeni Konvencije o odgovornosti iz 1969. i Konvencije o fondu iz 1971., koji u cijelosti prihvaćaju tekst Protokola iz 1984., osim uvjeta za stupanje na snagu.

Protokoli iz 1992. stupili su na snagu 30. svibnja 1996. godine.

Prema članku 11. Protokola iz 1992. godine o izmjeni Konvencije o odgovornosti iz 1969. među strankama Protokola, Konvencija o odgovornosti iz 1969. i navedni Protokol tumačit će se zajedno kao jedinstveni instrument - *Konvencija o odgovornosti iz 1992.*

Isto tako, prema članku 27. Protokola iz 1992. godine o izmjeni Konvencije o fondu iz 1971. među strankama Protokola Konvencija iz 1971. i Protokol iz 1992. tumačit će se zajedno kao jedinstveni instrument - *Konvencija o fondu iz 1992.*

Tako su stupanjem na snagu Protokola iz 1992. o izmjeni Konvencije o odgovornosti iz 1969. i Konvencije o fondu iz 1971. istovremeno na snazi dva sustava odgovornosti i naknade štete zbog onečišćenja mora uljem: stari sustav reguliran Konvencijom o odgovornosti iz 1969. godine i Konvencijom o fondu iz 1971., te novi sustav reguliran Konvencijom o odgovornosti iz 1992. i Konvencijom o fondu iz 1992.

Sa željom da Vam približimo novi međunarodni sustav odgovornosti za onečišćenje mora uljem, u ovom broju periodika objavljujemo jedinstveni tekst Konvencije o odgovornosti iz 1992. i Konvencije o fondu iz 1992. godine.

I na kraju valja podsjetiti, da se od siječnja 1999. godine Republika Hrvatska uključila u novi, modernizirani režim odgovornosti zbog onečišćenja mora uljem.

Naime, Konvencija o odgovornosti iz 1992. i Konvencija o fondu iz 1992., za Republiku Hrvatsku, stupile su na snagu 12. siječnja 1999.

Mr. Dorotea Ćorić, asistent
Jadranski zavod HAZU